

Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2018

Statistikbilaga

Myndigheten för delaktighet är en kunskapsmyndighet som arbetar inom funktionshindersområdet. Vi arbetar för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vara fullt delaktiga i samhället.

Myndigheten för delaktighet, 2019
Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2018 - Statistikbilaga

Nummer 2019:3

Publikationen finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se.
Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

Postadress: Myndigheten för delaktighet, Box 1210, 172 24 Sundbyberg
E-post: info@mfd.se
Telefon: 08-600 84 00

Innehåll

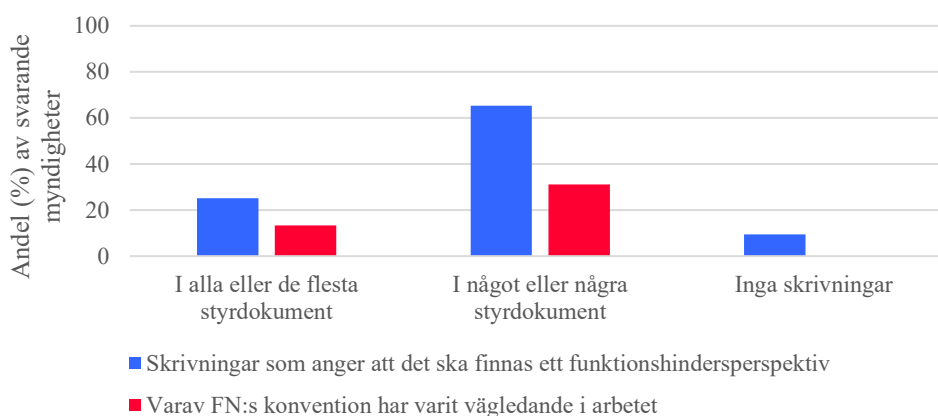
Uppföljning av myndigheter 2018	4
Uppföljning av kommuner 2018	7
Uppföljning av regioner 2018	9
Arbetsmarknad	10
Nöjdhet med nuvarande arbete	10
Diskriminering eller kränkande särbehandling	10
Ekonomi	13
Aktivitetsersättning	13
Sjukersättning	13
Handikappersättning	14
Risk för fattigdom	15
Avsaknad av mindre kontantmarginal	17
Hälsa	19
Fysisk aktivitet	20
Tillgänglighetsbrister på idrottsanläggningar	22
Utbildning	23
Utbildningsnivå	23
Upplevelse av skolarbete och relationer i skolan.....	24
Särskilt stöd.....	27
Trygghet	29
Oro för överfall och utsatthet för hot och våld	29
Transport	31
Resvanor	31
Tillgänglighetsåtgärder i kollektivtrafiken	32
Kultur	35
Tillgängligt och jämlikt kulturliv	35
Medier	36
Tillgänglig TV.....	36
Tillgänglig media	38

Uppföljning av myndigheter 2018

För att följa upp hur myndigheter arbetar med funktionshinderfrågor skickar Myndigheten för delaktighet en enkät till alla myndigheter i Sverige. År 2018 svarade 89 procent av myndigheterna på enkäten.

Det är viktigt att funktionshinderfrågorna ingår i myndigheternas styrande dokument. Det ökar förutsättningarna för att perspektivet når ut i verksamhetens alla delar. Att utgå från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning kan vara vägledande i arbetet med funktionshinderfrågor. De flesta svarande myndigheter har i något av sina övergripande styrdokument skrivningar som anger att det finns ett funktionshindersperspektiv i myndighetens verksamhet. Av dessa är det ungefär en fjärdedel som har skrivningar i alla eller de flesta styrdokument. I varannan myndighet som har skrivningar som anger att det finns ett funktionshindersperspektiv i myndighetens styrdokument, har konventionen varit vägledande i arbetet med att ta fram skrivningarna.

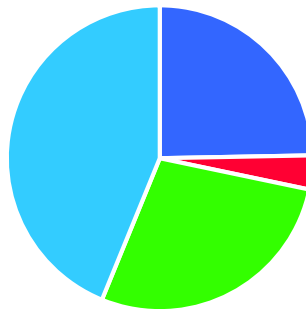
Diagram 1. Andel (%) myndigheter som i sina styrdokument har skrivningar som anger att det ska finnas ett funktionshindersperspektiv i myndighetens verksamhet 2018.

Källa: MFD:s uppföljning av offentliga aktörer

Hälften av alla svarande myndigheter har en färdig handlingsplan för hur lokaler, verksamhet och information ska bli tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Av myndigheter med handlingsplan har ungefär hälften reviderat dem under de senaste två åren.

Diagram 2. Andel (%) av myndigheter som har en handlingsplan för tillgänglighet 2018.

- Har en handlingsplan som har reviderats under de senaste två åren
- Har en handlingsplan som inte har reviderats under de senaste två åren eftersom planen nyligen är antagen
- Har en handlingsplan som inte har reviderats under de senaste två åren
- Har inte någon handlingsplan

Källa: MFD:s uppföljning av offentliga aktörer

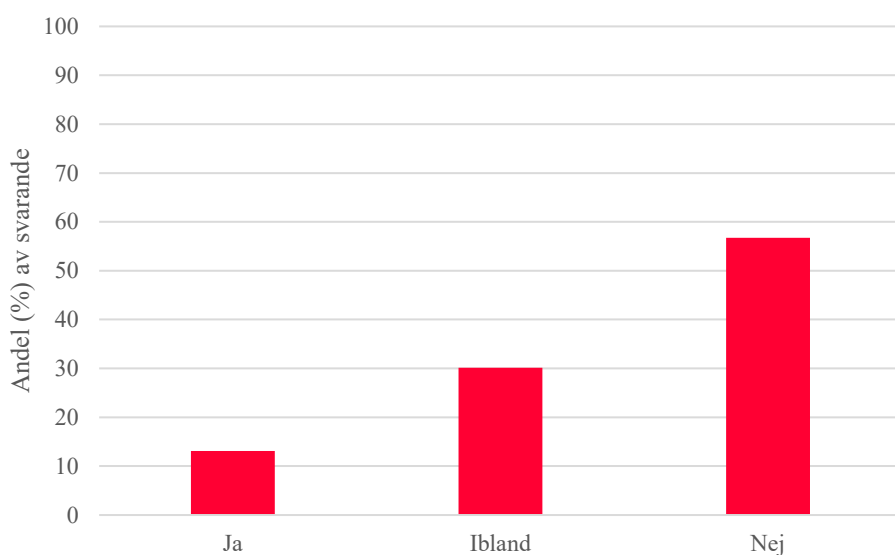
Mätbara mål är viktiga instrument på styr- och ledningsnivå och underlättar uppföljningsarbetet i myndigheterna. Var femte svarande myndighet har mätbara mål för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Nästan alla myndigheter har följt upp något av de satta målen under de senaste två åren. Av dessa har knappt två tredjedelar följt upp alla eller de flesta mål, medan drygt en tredjedel har följt upp något eller några mål.

I FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning står det att samhället ska samråda med och aktivt involvera personer med funktionsnedsättning. Samråd med det civila samhället och

intresseorganisationer är en förutsättning för att kunna säkra kvalitet i beslut och skapa en gynnsam utveckling för delaktighet i samhället.

Knappt hälften av de svarande myndigheterna samråder med funktionshindersorganisationer i arbetet med att förbättra tillgängligheten i myndighetens verksamhet. Av dessa anger de flesta att de gör det ibland. Var femte myndighet som samråder har i samarbete med funktionshindersorganisationerna utvärderat samrådet under de senaste två åren.

Diagram 3. Andel (%) av alla svarande myndigheter som samråder med funktionshindersorganisationer i arbetet med att förbättra tillgängligheten i myndighetens verksamhet, 2018.

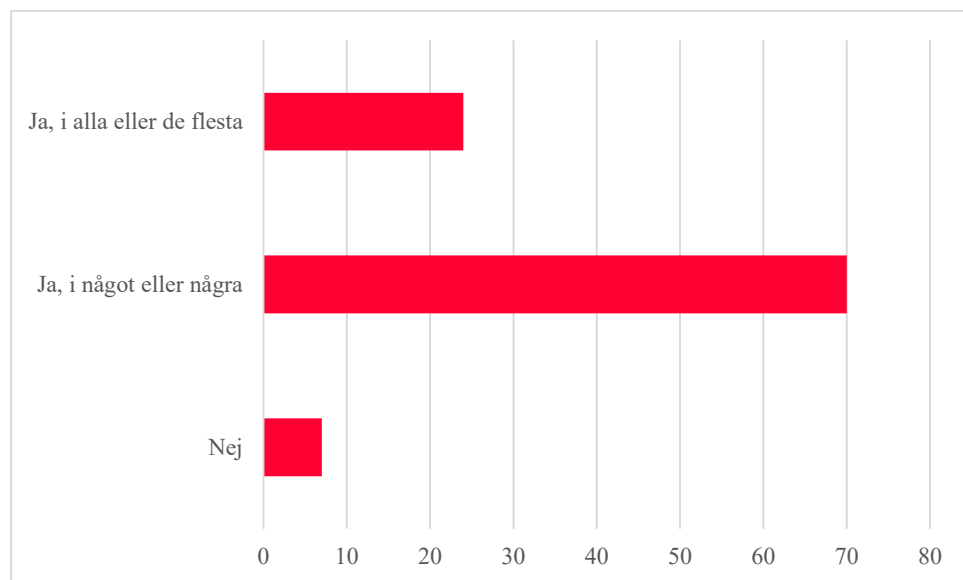
Källa: MFD:s uppföljning av offentliga aktörer

Uppföljning av kommuner 2018

För att följa upp hur kommuner arbetar med funktionshinderfrågor skickar Myndigheten för delaktighet en enkät till samtliga kommuner. År 2018 svarade 63 procent av kommunerna på enkäten.

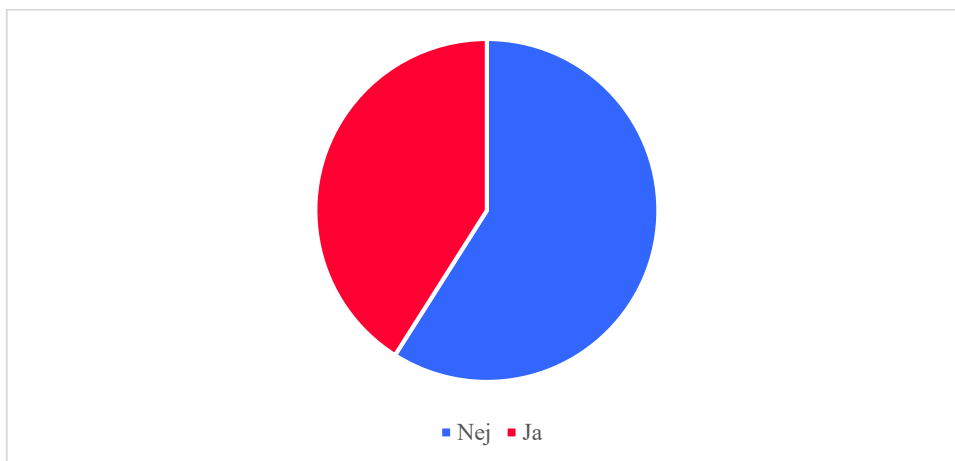
94 procent av de svarande kommunerna har i något av sina styrdokument skrivningar som anger att det ska finnas ett funktionshindersperspektiv i kommunens verksamhet. Tre av fyra av dessa kommuner anger att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har varit vägledande i arbetet med att ta fram skrivningarna. 41 procent har mätbara mål för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Av dessa har nästan alla följt upp något av målen under de senaste två åren.

Diagram 4. Andel (%) kommuner som i sina styrdokument anger att det finns ett funktionshindersperspektiv i kommunens verksamhet, 2018.

Källa: MFD:s uppföljning av offentliga aktörer

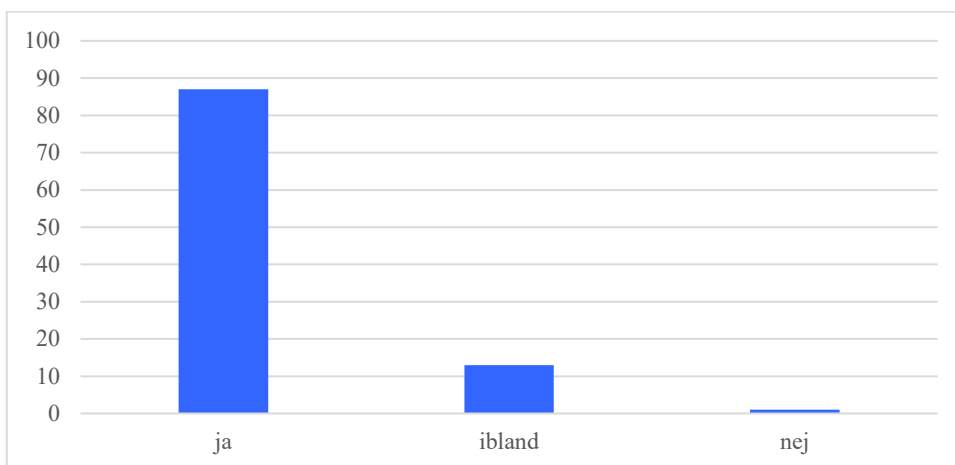
Diagram 5. Andel (%) kommuner med mätbara mål för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, 2018.

Källa: MFD:s uppföljning av offentliga aktörer

Alla svarande kommuner utom en anger att de samråder med funktionshindersrörelsens organisationer i arbetet med att förbättra tillgängligheten i kommunens verksamhet. Lite mindre än hälften av dessa har utvärderat samråden i samarbete med organisationerna under de senaste två åren.

Diagram 6. Andel (%) svarande kommuner som har samråd med funktionshindersorganisationer i arbetet med att förbättra tillgängligheten i kommunens verksamhet, 2018.

Källa: MFD:s uppföljning av offentliga aktörer

Uppföljning av regioner 2018

För att följa upp hur regioner arbetar med funktionshinderfrågor skickar Myndigheten för delaktighet en enkät till samtliga landsting och regioner. År 2018 svarade 19 av 21 landsting.

Alla utom en av de svarade regionerna har i något av sina styrdokument skrivningar som anger att det ska finnas ett funktionshindersperspektiv i regionens verksamhet. Två tredjedelar anger att FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning varit vägledande i arbetet med att ta fram skrivningarna.

8 av 18 svarande regioner har mätbara mål för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. Av dessa åtta anger alla utom en region med nyligen antagna mål att de följt upp något av målen under de senaste två åren.

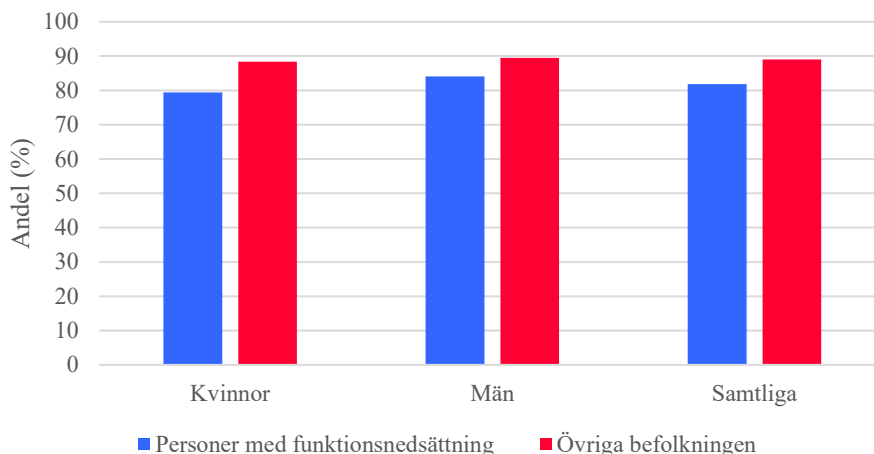
Samtliga svarande regioner anger att de samråder med funktionshindersrörelsens organisationer i arbetet med att förbättra tillgängligheten i regionens verksamhet. Cirka två tredjedelar har utvärderat samrådet under de senaste två åren.

Arbetsmarknad

Nöjdhet med nuvarande arbete

Förvärvsarbetande kvinnor (79 procent) och män (84 procent) med funktionsnedsättning är mindre nöjda med sitt nuvarande arbete jämfört med kvinnor (88 procent) och män (89,5 procent) i den övriga befolkningen.

Diagram 7. Andel (procent) 16-64 mycket eller ganska nöjda med sitt nuvarande arbete bland dem som förvärvsarbetande, 2016-17

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF)

Diskriminering eller kränkande särbehandling

I arbetsmarknadsundersökningen 2017 svarar samtliga personer med funktionsnedsättning på om de blivit utsatta för olika typer av diskriminering eller kränkande behandling på grund av funktionsnedsättning under de senaste fem åren. Resultaten visar hur stor andel som svarat ja på någon av de olika diskrimineringsfrågorna¹.

¹ Inte fått ett jobb man sökt och haft tillräckliga meriter för, Blivit förbigången då man sökt en högre tjänst, Blivit behandlad på ett osakligt sätt vid lönesättning, Inte kunnat delta i utbildning, Blivit uppsagd, Utsatts för mobbning, trakasserier

Negativa attityder är den vanligast rapporterade bland personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga.

Tabell 1. Andel (%) personer med funktionsnedsättning som svarat ja på minst en av diskrimineringsfrågorna, 2016/17.

	Kvinnor	Män	Sign.	Total
Med funktionsnedsättning	33	23	*	28
Nedsatt arbetsförmåga	41	32	*	37
Ej nedsatt arbetsförmåga	12	10		11
Inrikes födda	32	22	*	27
Utrikes födda	36	32		34

Källa: Arbetskraftsundersökningen

eller kränkningar från chefer eller arbetskamrater, Mött negativa attityder hos arbetsgivare

Tabell 2. Andel (%) personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga som svarat ja på de olika diskriminerings-frågorna, 2016/17.

	Kvinnor	Män	Sign	Total
Inte fått jobb	12	13		12
Blivit förbigången	3	3		3
Lönesättning	11	8	*	10
Utbildning	7	5		6
Uppsagd	8	8		8
Mobbning	12	10		11
Kränkningar	15	9	*	13
Attityder	23	18	*	21
Någon typ	40	32	*	37

Källa: Arbetskraftsundersökningen

Ekonomi

Aktivitetsersättning

Aktivitetsersättningen har ökat under de senaste åren men minskar nu igen. Tabell 3 visar att en aning mer ersättning går till män. Flertalet, 87 procent av kvinnorna och 93 procent av männen, har inte haft möjlighet att bygga upp något försäkringsskydd och får därför garantiersättning.

Tabell 3. Aktivitetsersättning i december 2017.

Ålder	Andel mottagare		Medelbelopp	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19	1091	1439	7997	8009
20-24	7164	8645	7979	8056
25-29	8622	9334	8210	8384
Samtliga	16 877	19 418	8099	8210

Källa: Försäkringskassan

Sjukersättning

Fler kvinnor än män är mottagare av sjukersättning. Flertalet av de äldre (83 respektive 73 procent) har byggt upp ett försäkringsskydd och får inkomstrelaterad ersättning.

Tabell 4. Sjukersättning i december 2017.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
30-34	4901	5716	8342	8661
35-39	6687	6532	8429	8907
40-44	10 640	8227	8472	9240
45-49	18 225	11 834	8628	9665
50-54	30 292	19 065	8844	10 072
55-59	39 455	25 287	8967	10 261
60-64	53 736	35 160	9224	10 564
Samtliga	164 300	112 382	8917	10 018

Källa: Försäkringskassan

Handikappersättning

Knappt 64 000 personer hade handikappersättning i december 2017. Ersättningen är ett ekonomiskt stöd till personer med funktionsnedsättning som har merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning eller som behöver hjälp i vardagen. Det är något fler kvinnor än män som får handikappersättning. Män har däremot en något högre ersättning än kvinnor.

Tabell 5. Handikappersättning i december 2017.

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19-29	2859	3479	1694	1715
30-39	3634	3995	1690	1711
40-49	5078	4830	1714	1750
50-59	7309	6452	1728	1751
60-69	7742	6412	1685	1720
70-79	5495	3639	1614	1634
80-89	1747	951	1575	1573
90-	265	103	1482	1489
Samtliga	34 129	29861	1681	1714

Källa: Försäkringskassan

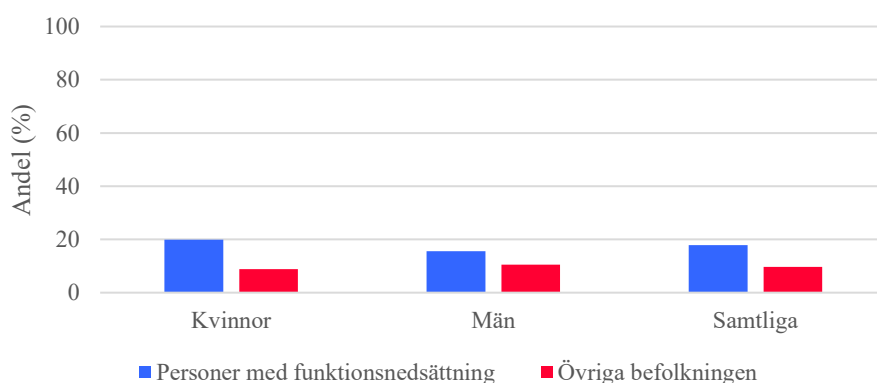
Risk för fattigdom

EU:s indikator om risk för fattigdom är ett relativt mått på låg inkomst i relation till andra personer i landet. En individ vars disponibla inkomst understiger 60 procent av medianinkomsten i landet anses leva i risk för fattigdom enligt denna definition. Det är betydligt vanligare att vuxna personer med funktionsnedsättning än vuxna personer i den övriga befolkningen befinner sig i det inkomstsegment som riskerar relativ fattigdom. Ett antal grupper inom gruppen personer med funktionsnedsättning sticker ut i statistiken när det gäller låga inkomster.

Andelarna är särskilt höga i grupperna med mer än en funktionsnedsättning, med nedsatt rörelseförmåga, med psykisk funktionsnedsättning och/eller med hög grad av nedsatt aktivitetsförmåga. Detta gäller även inkomsterna hos personer med funktionsnedsättning som har utländsk bakgrund. Differenserna mellan personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen följer samma mönster oavsett bakgrund, men

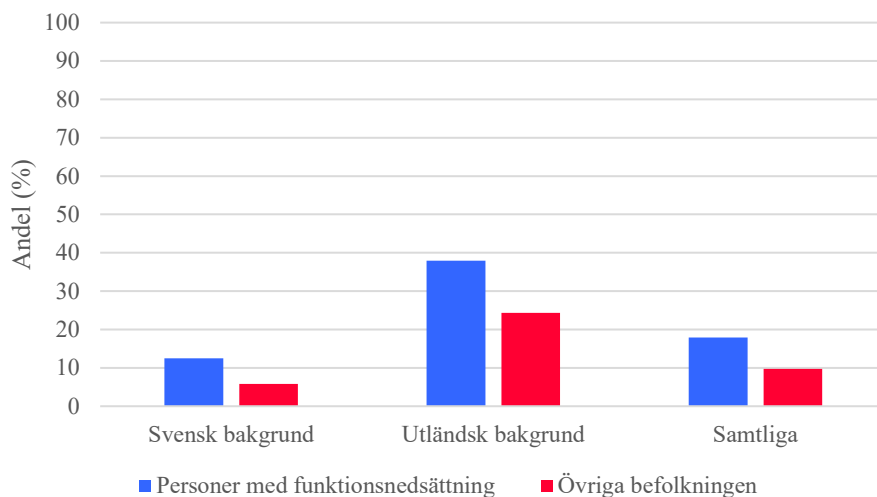
andelarna inom segmentet risk för fattigdom är betydligt högre inom gruppen med utländsk bakgrund.

Diagram 7. Andel (%) i risk för fattigdom, bland kvinnor och män med funktionsnedsättning och i övriga befolkningen 30 år eller äldre. 2015/16.

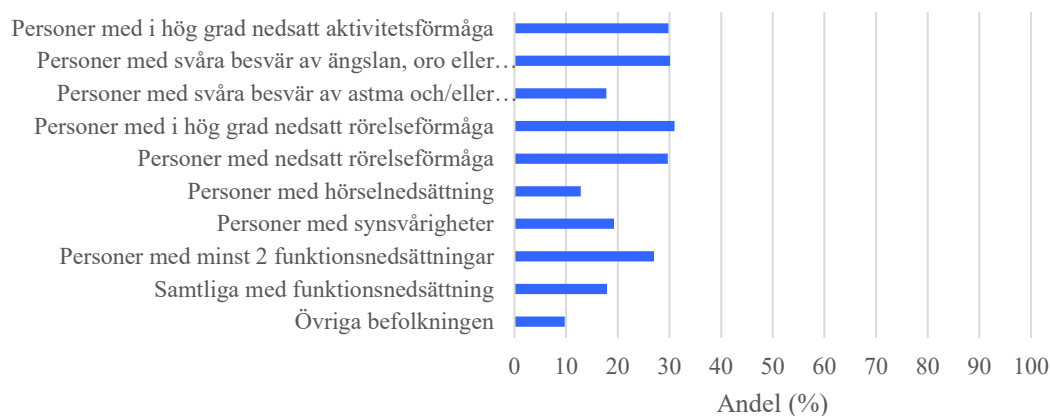
Källa: SCB undersökning av levnadsförhållanden (ULF).

Diagram 8. Andel (%) i risk för fattigdom, bland personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 30 år eller äldre, efter svensk och utländsk bakgrund 2015/16.

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF).

Diagram 9. Andel (%) över 30 i risk för fattigdom. Typ av funktionsnedsättning och övriga befolkningen.

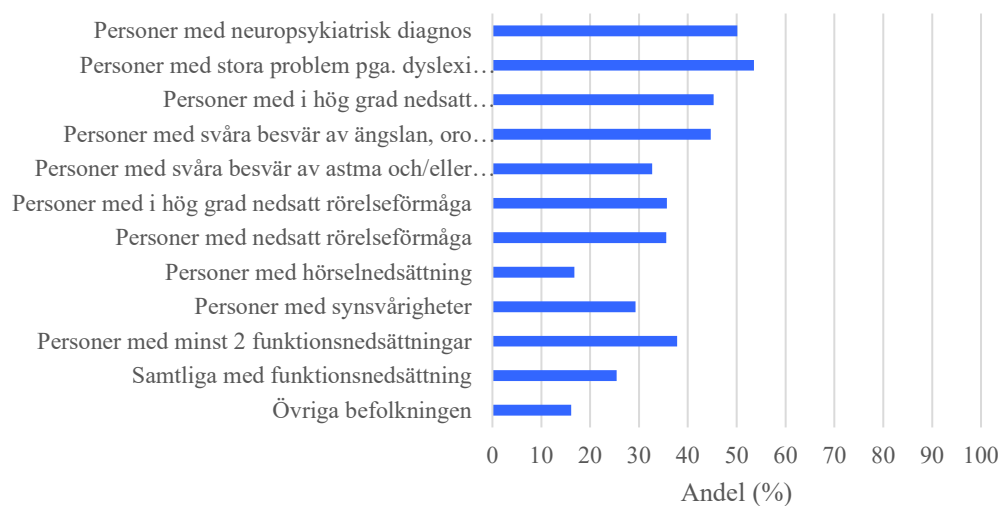

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden

Avsaknad av mindre kontantmarginal

Ett sätt att belysa och jämföra skillnader i den ekonomiska situationen är att fråga huruvida respondenten eller respondentens hushåll inom en månad skulle klara att betala en oväntad utgift på 12 000 kronor utan att be om hjälp eller låna pengar. Summan bestäms av Eurostats riktlinjer för frågan om ”oväntad utgift”. Enligt dessa ska beloppet i frågan sättas till 1/12 av gränsvärdet för det EU definierar som en inkomstnivå som innebär risk för fattigdom, vilket är 60 procent av medianinkomsten i respektive land. En betydligt högre andel personer med funktionsnedsättning, cirka en fjärdedel av gruppen, saknar tillräcklig kontantmarginal för att täcka denna utgift. Motsvarande andel i den övriga befolkningen är 15 procent. När det gäller avsaknad av kontantmarginal finns det även skillnader inom gruppen personer med funktionsnedsättning. Över hälften av personerna med neuropsykiatrisk diagnos eller med stora problem på grund av dyslexi eller dyskalkyli saknar kontantmarginal.

Diagram 10. Andel (%) som saknar mindre kontantmarginal, efter typ av funktionsnedsättning 16 år eller äldre, 2016/17.

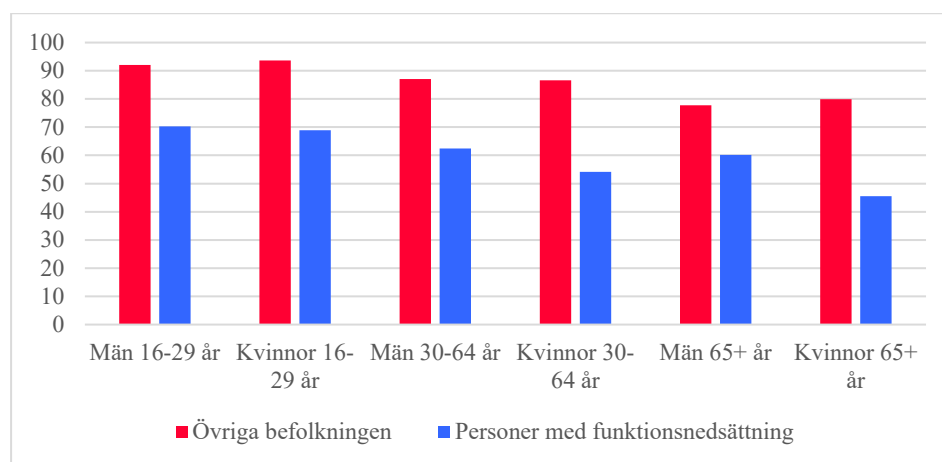

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden

Hälsa

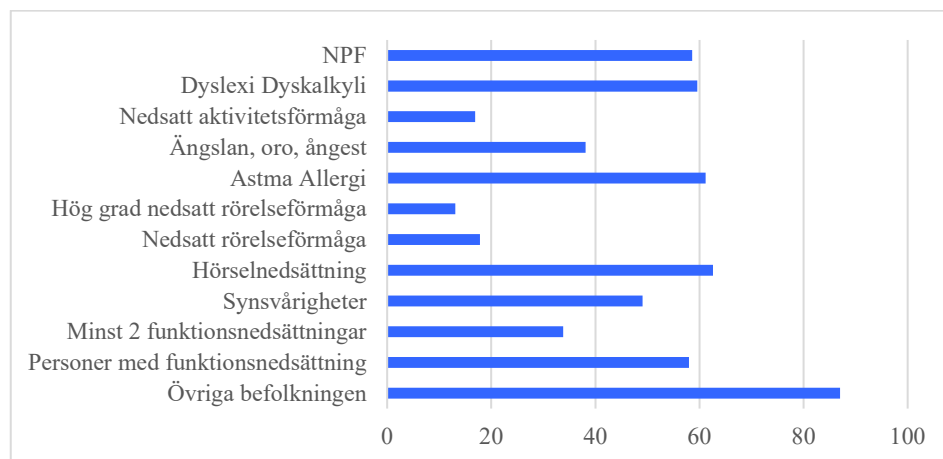
I jämförelse med den övriga befolkningen har personer med funktionsnedsättning en betydligt sämre hälsa vid självskattning. Skillnaderna i hälsa gäller oavsett ålder, kön och typ av funktionsnedsättning. För personer i åldern 30–64 år och äldre finns en könsskillnad inom gruppen personer med funktionsnedsättning, som inte finns i den övriga befolkningen.

Diagram 11. Andel (%) som skattar sin hälsa som bra eller mycket bra, 2016–17.

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden

Diagram 12. Andel (%) som skattar sin hälsa som bra eller mycket bra, 2016–17.

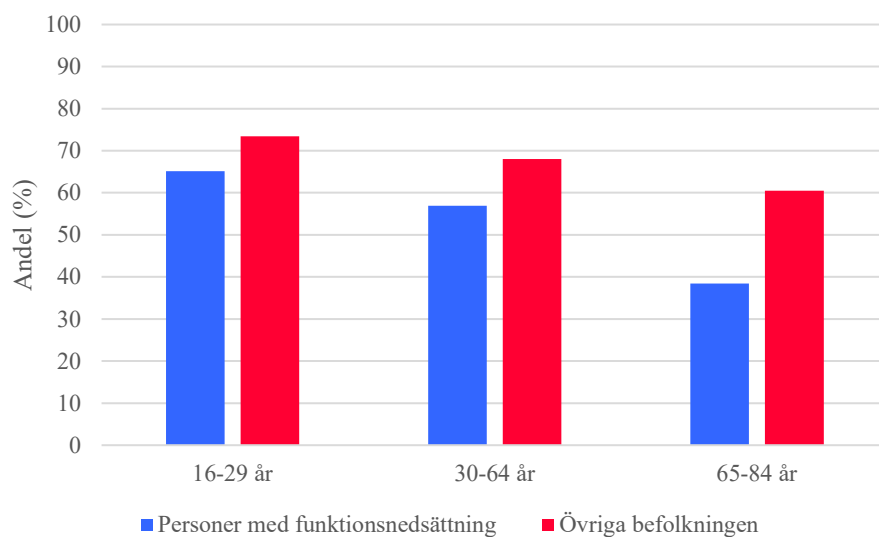

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF)

Fysisk aktivitet

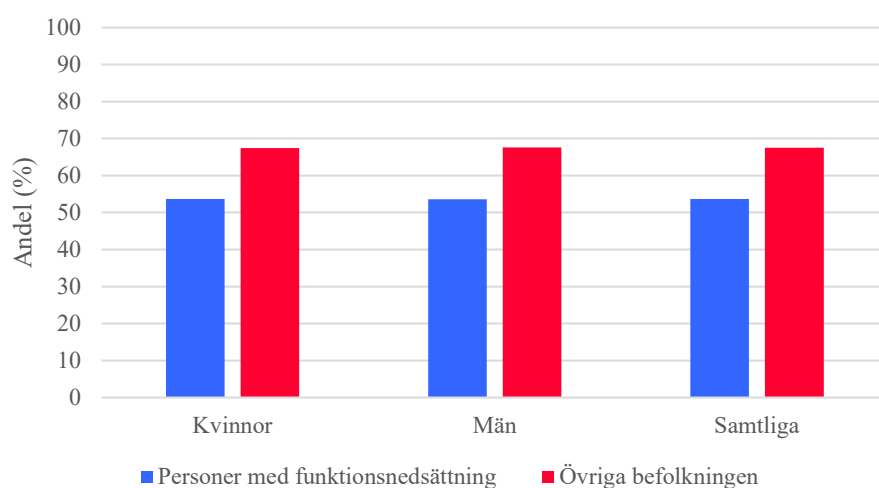
Personer med funktionsnedsättning i alla åldrar är fysiskt aktiva i lägre utsträckning än personer i liknande åldrar i den övriga befolkningen. Den fysiska aktiviteten minskar med stigande ålder för bägge grupperna. För personer med funktionsnedsättning blir minskningen dock större. Det finns anledning att anta att andelen personer med nedsatt rörelseförmåga ökar med stigande ålder, vilket kan förklara den större ökningen. Att personer med funktionsnedsättning är fysiskt aktiva i mindre utsträckning gäller både kvinnor och män.

Diagram 13. Andel (procent) som är fysiskt aktiva minst 150 minuter per vecka, 2016, 2018

Källa: Folkhälsomyndighetens folkhälsoundersökning

Diagram 14. Andel (%) som anger att de är fysiskt aktiva minst 150 minuter per vecka, bland personer med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 16–84 år, 2016/18.

Källa: Folkhälsomyndighetens folkhälsoenkät

Tillgänglighetsbrister på idrottsanläggningar

Många idrottsanläggningar saknar tillgänglighetsanpassningar så att personer med funktionsnedsättning kan delta som utövare eller publik. De flesta anläggningarna ägs av kommunerna. I en webbenkät från Parasportförbundet svarade 2005 idrottsanläggningar på frågor om tillgängligheten. tillgänglighetsundersökning 2018 visar att hälften de tillfrågade lokala idrottsföreningarna upplever att tillgänglighetsanpassningarna på deras anläggningar inte är tillräckliga.

Tabell 6. Andel (%) Tillgänglighet i lokala idrottsföreningar, 2018. (N=2005).

	Ja	Nej
Upplever du att tillgänglighetsanpassningarna är tillräckliga på er idrottsanläggning?	40 %	49 %
Har ni fått in klagomål på era tillgänglighetsanpassningar från idrottsutövare eller åskådare med funktionsnedsättning?	9 %	72 %
Tror du att det finns personer som idag undviker er idrottsanläggning på grund av att de upplever det svårt att ta sig in och runt om i anläggningen?	17 %	44 %

Källa: Parasport Sverige

Utbildning

Den övervägande majoriteten av elever och studenter med funktionsnedsättning befinner sig i det ordinarie utbildningssystemet. Fördelningen av personer och skolkommuner i andra utbildningsformer framgår av tabell 5.

Tabell 7. Var finns eleverna läsåret 2017/18?

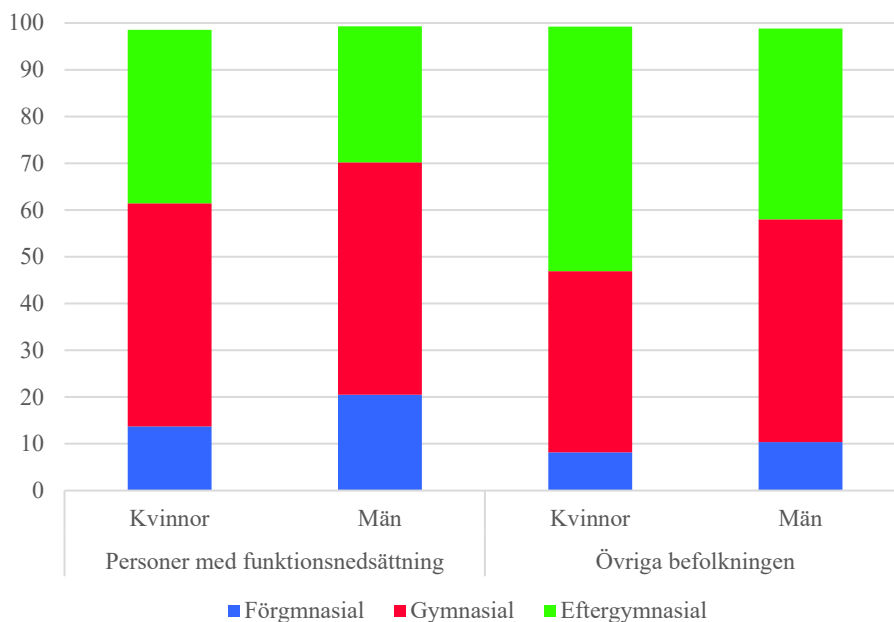
	Antal elever	Antal skolkommuner
Grundsärskola	10 612	281
Gymnasiesärskola	6072	161
Specialskola	650	6
Särvux	3606	180

Källa: Skolverket. Sveriges officiella statistik, antal elever och skolenheter inkl. fritidshem.

Utbildningsnivå

Andelen personer mellan 30 och 64 år som har eftergymnasial utbildning är drygt 33 procent för gruppen personer med funktionsnedsättning. I den övriga befolkningen är andelen drygt 46 procent. Omvänt så är det en högre andel (17 procent) personer med funktionsnedsättning som har förgymnasial nivå som sin högsta avslutade utbildning, att jämföra med dryga nio procent i den övriga befolkningen. Det finns könsskillnader i hela den vuxna befolkningen när det kommer till utbildningsnivå eftersom kvinnor generellt har en högre utbildningsnivå än män. Dessa könsskillnader återfinns även i jämförelse mellan kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Diagram 14. Andel (%) med funktionsnedsättning och övriga befolkningen 30–64 år, efter utbildningsnivå och kön, 2016/17.

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden

Upplevelse av skolarbete och relationer i skolan

Brist på pedagogiskt stöd, låg trivsel och utanförskap i skolmiljön kan förklara skillnaderna i utbildningsnivå mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen. Det finns vissa skillnader mellan elever med funktionsnedsättning och övriga elever när det kommer till upplevelsen av skolarbetet och relationerna i skolan. Elever med funktionsnedsättning tycker i lägre utsträckning att eleverna i klassen trivs tillsammans. Det är också en högre andel elever med funktionsnedsättning som upplever stress över skolarbetet. Flickor upplever i lägre grad att det går att lita på lärarna i skolan. Detta gäller även flickor med funktionsnedsättning.

Tabell 8. Andel (%) elever med och utan funktionsnedsättning efter upplevelser av skolarbete och relationer 2013/14 och 2017/18.

	2017/18			2013/14	
	Med	Utan	Sign 17/18	Med	Utan
Tycker mycket bra om skolan	18	20		27	30
Eleverna trivs tillsammans	65	72	*	75	82
Litar på lärarna	67	71		77	78
Lärarna bryr sig	74	78		80	84
Stressad av skolarbetet	48	38	*	36	28
För mycket skolarbete	35	32		27	22
Skolarbetet är svårt	19	16		13	9

Källa: Folkhälsomyndighetens Skolbarns hälsovanor

Tabell 9. Andel (%) flickor och pojkar med och utan funktionsnedsättning efter upplevelser av skolarbete och relationer 2017/18.

	Elever med funktionsnedsättning		Elever utan funktionsnedsättning	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Tycker mycket bra om skolan	16	20	19	22
Eleverna trivs tillsammans	62	68	67	76
Litar på lärarna	62	74	66	77
Lärarna bryr sig	70	78	75	81
Stressad av skolarbetet	56	37	48	28
För mycket skolarbete	36	32	35	29
Skolarbetet är svårt	20	18	18	14

Källa: Folkhälsomyndighetens skolbarns hälsovanor

Särskilt stöd

Tabell 10. Andel (%) flickor och pojkar med åtgärdsprogram i grundskolans årskurser 1–9. Läsåret 2017/18.

Årskurs	Andel (%) elever med åtgärdsprogram		
	Totalt	Flickor	Pojkar
1	1,6	0,9	2,3
2	3,5	2,2	4,8
3	5,3	3,5	6,9
4	5,6	3,7	7,4
5	6,2	4,2	8,0
6	6,3	4,5	8,0
7	4,6	3,3	5,8
8	6,2	4,6	7,7
9	7,6	6,2	8,9
Totalt	5,2	3,6	6,6

Källa: Skolverket. Sveriges officiella statistik, statistik på riksnivå.

Läsåret 2017/18 omfattades 5,2 procent av eleverna i grundskolan av ett åtgärdsprogram, vilket motsvarar nästan 53 800 elever. Detta är en ökning med 0,2 procentenheter jämfört med föregående läsår. Drygt en tredjedel har rapporterats ha någon av de fyra stödinsatserna som finns

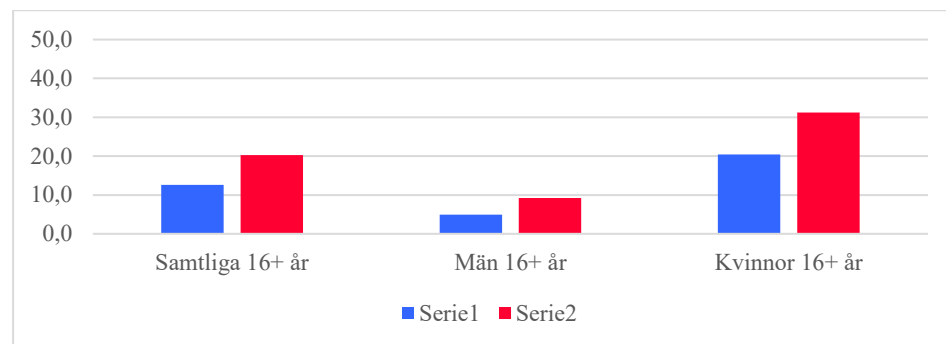
specificerade i skollagen och skolförordningen. Det rör sig om enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp, anpassad studiegång och studiehandledning på modersmål. Vad övriga med åtgärdsprogram får för typ av stöd är okänt. 6,6 procent av pojkarna och 3,6 procent av flickorna har ett åtgärdsprogram. Det finns tydliga skillnader mellan andelen elever med åtgärdsprogram i olika årskurser. Andelen minskar mellan årskurs 6 och årskurs 7 för att sedan öka i års 8 och 9.

Trygghet

Oro för överfall och utsatthet för hot och våld

Personer med funktionsnedsättning uppger i högre utsträckning än övriga befolkningen att de under det senaste året avstått från att gå ut kvällstid, av oro för att bli överfallen eller hotad. Skillnaderna mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen gäller både bland kvinnor och bland män. Det är betydligt vanligare att kvinnor avstått från att gå ut på kvällen, oavsett funktionsförmåga

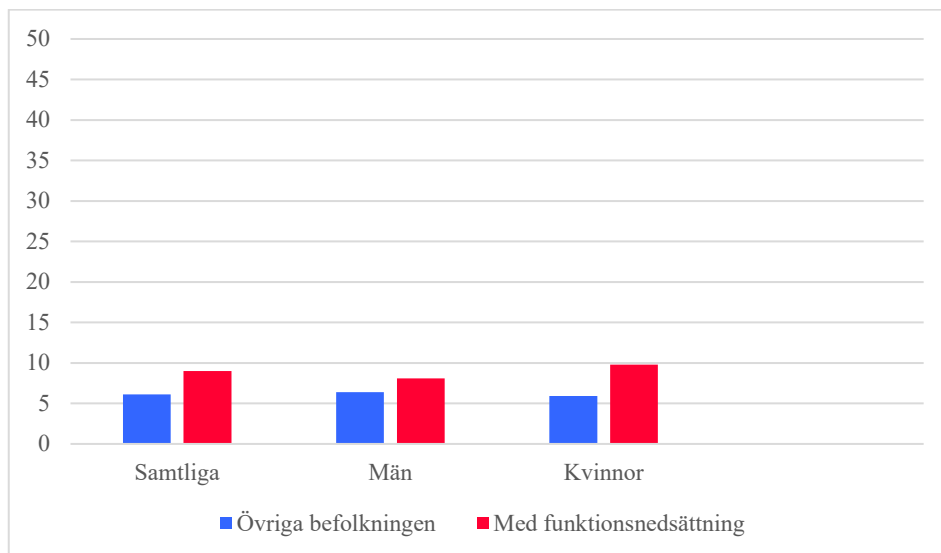
Diagram 15. Andel (%) över 16 år som avstått från att gå ut på kvällen på grund av oro, 2016/17

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF)

Kvinnor med funktionsnedsättning uppger i högre grad än kvinnor i den övriga befolkningen att de under det senaste året varit utsatta för våld eller hot om våld. Skillnaderna mellan män med funktionsnedsättning och män i den övriga befolkningen är inte statistiskt signifikanta. Det går inte att uttala sig om skillnader när det gäller endast utsatthet för våld.

Diagram 16. Andel (%) över 16 år som under det senaste året utsatts för våld och/eller hot, 2016/17.

Källa: SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF)

Transport

Personer med funktionsnedsättning reser i lägre utsträckning än vad personer utan funktionsnedsättning gör och har ett delvis annorlunda resmönster.

Resvanor

Tabell 11. Resvanor för personer 6–84 år med och utan funktionsnedsättning i Sveriges befolkning, 2011–2016.

	Personer med funktionsnedsättning	Övriga befolkningen	Sign
Andel som reser per dag	69	80	*
Antal resor per dag	1,2	1,6	*
Antal resor per dag (förutsatt gjort minst en resa)	1,8	2,0	*
Antal km per dag	33	46	*
Antal arbets- och skolresor	0,38	0,80	*
Antal inköps- och serviceresor	0,25	0,19	*
Antal resor till nära och kära	0,14	0,17	*

Källa: Trafikanalys Resvaneundersökningen

Adderas variablerna ingen sysselsättning, ingen bil och inget körkort ökar dessa skillnader i resvanor signifikant. Begränsningar i resandet gäller personer som har en nedsatt rörelseförmåga och personer med synnedsättning. Personer med nedsatt hörsel har resmönster som i hög grad liknar personer utan funktionsnedsättning. Det finns inga tydliga skillnader mellan män och kvinnor i antalet resor per dag.

Sysselsättning är en särskilt kritisk faktor för resvanor och i delrapporten om ”Resvanor och funktionsnedsättning”, 2018, reflekterar Trafikanalys kring att skillnaderna i resvanor kan vara ett utslag för att begränsade transportmöjligheter för personer med funktionsnedsättning är orsak och hinder för social delaktighet och sysselsättning.² Andelen sällanresenärer i kollektivtrafiken är större bland personer med funktionsnedsättning, 11 procent jämfört med 3 procent bland dem utan funktionsnedsättning.³

Tillgänglighetsåtgärder i kollektivtrafiken

Utvecklingen avseende tillgängliga fordon i kollektivtrafiken har sedan 2015 stått relativt still. Detta kan förklaras av att den samlade fordonsflottan inte förnyats i någon större grad. Den tillgänglighetsåtgärd som har ökat mest sedan 2015 är audiovisuella hållplatsutrop. Det är fordonslagen spårvagn och fartyg som står för denna ökning.

² Resvanor och funktionsnedsättningar, Trafikanalys, 2018:16, avser endast rörelsenedsättning, synnedsättning och hörselnedsättning

³ Kollektivtrafikbarometern 2017

Tabell 12. Andel fordon i procent utifrån tillgänglighetsaspekt, 2016.

	2018	2015	2013
Rullstolsplats	92	92	68
Ramp/lift	89	90	85
Låggolv	76	75	71
Audiovisuellt utrop	83	76	67

Svensk kollektivtrafik (2018) FRIDA miljö- och fordonsdatabas

År 2018 besvarade 2 048 personer i undersökningspanelen Rivkraft en enkät om tillgänglighet i kollektivtrafik och färdtjänst. Det framkommer att nästan två tredjedelar upplever hinder när de vill resa med kollektivtrafik i sin närmiljö. Nästan lika många upplever hinder vid längre resor med buss och tåg. Kvinnor upplever hinder i större utsträckning än män. De vanligaste hindren vid resor med kollektivtrafik var i enkäten:

- fordonen är inte tillgängliga för på- och avstigning
- hållplatserna är inte anpassade till fordonen
- hållplatsutrop fungerar inte eller saknas
- högtalarutrop, vid bland annat trafikstörningar, är svåra att uppfatta och det saknas skriftlig information i samband med trafikstörningar
- det är svårt att hitta och orientera sig på stationer
- tidtabeller, betaltjänster och reseinformation är inte tillgängliga eller svåra att förstå

Panelen konstaterar att vanliga orsaker till att inte resa med färdtjänst är:

- det finns svårigheter med att planera och boka resor
- det är långa väntetider, förseningar och tar lång tid att komma fram till resmålet
- antal beviljade resor är begränsade

MFD har under 2018 redovisat uppdraget att kartlägga kvaliteten i färdtjänsten. Kartläggningen visar bland annat på brister i:

- punktlighet
- bemötande
- information
- flexibilitet
- kompetens hos personalen
- möjlighet att resa med barn och att resa med hjälpmedel

Kultur

Tillgängligt och jämlikt kulturliv

Från och med 2017 finns ett antal krav kopplade till de bidrag som fördelas av Kulturrådet och för de statliga bidrag som fördelas inom Kultursamverkansmodellen. Det är ett led i Kulturrådets uppdrag att arbeta för ett mer tillgängligt och jämlikt kulturliv. Kraven omfattar bland annat information om tillgänglighet, tillgänglig webb med mera.

Kulturrådet sammanställde 2018 hur kultursamverkansmodellen utfallit för åren 2016 och 2017. För varje verksamhetsområde följdes jämlikhetsperspektivet upp där insatser för personer med funktionsnedsättning och tillgänglighetsinsatser ingick.

Sammanställningen visar att i princip alla regioner beskriver att de på något sätt arbetat med perspektiven tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Alla regioner beskriver också att de arbetat för att främja tillgången till teater för invånare i olika geografiska delar av den egna regionen, exempelvis genom att genomföra turnéer i den egna regionen eller genom att subventionera resor till teatern.

Kommuner och kultur

I Humanas tillgänglighetsbarometer 2018 konstateras att landets kommuner varje år anslår betydande summor till kulturverksamheter av olika slag. Detta öppnar för möjligheten att ställa krav, exempelvis att verksamheten tar hänsyn till och arbetar med tillgänglighet. Av årets svar framgår att andelen kommuner som alltid ställer sådana krav har minskat något, medan andelen kommuner som gör det ibland har ökat. Andelen som inte ställer tillgänglighetskrav överhuvudtaget har dock ökat från 45 till 46 procent, 15 procent av kommunerna ställer alltid krav på tillgänglighet och 32 procent gör det ibland.⁴

⁴ Humana (2018) Tillgänglighetsbarometern

Medier

Tillgänglig TV

I juni 2016 beslutade Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) om krav på att tillgängliggöra tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning mellan perioden 1 juli 2016 till 30 juni 2020 (16/01344).⁵ Kraven gäller för leverantörer av medietjänster och har delats in i generella respektive särskilda skyldigheter beroende på typ av medieleverantör.

Under 2017 antog SVT ett nytt särskilt tillgänglighetsbeslut för perioden 2017–2019, vilket slår fast att SVT ska texta 100 procent av de förproducerade programmen och 65 procent av de direktsända programmen. SVT har gått från att texta 85 procent av de förproducerade programmen till 100 procent och har sedan 2015 fortsatt att leverera 100 procent. Gällande textning vid direktsända program har SVT ökat sin textningsgrad med 10 procent i jämförelse mellan 2014 och 2017.

Tabell 13. Textningsgrad SVT.

År	Förproducerat	Direkt
2014	85 %	55 %
2015	100 %	62 %
2016	100 %	66 %
2017	100 %	65 %

Källa: SVT Public Service-redovisning 2017

⁵ MPRT Beslut om tillgänglighet 2016 (16/01344)

Under 2017 sände SVT 16.280 timmar svenska program. Av dessa timmar har 723 timmar syntolkats och 696 timmar har tecken-
språkstolkats. Detta innebär att antalet timmar av syn- och
teckenspråkstolkade program har fördubblats under 2017 (se tabeller
nedan).

Tabell 14. Syntolkning i timmar (SVT).

Syntolkning	2014	2015	2016	2017
Sänt broadcast	39	76	121	388
Sänt internet	24	21	30	36
Tillgänglighet on demand	56	77	143	299
Totalt	119	174	294	723
Max tillgänglighet on demand 30 procent	-	-	-	147
Ny total	-	-	-	571
Krav (andel av svenskt)	88	170	248	488

Källa: SVT Public Service-redovisning 2017

Tabell 15. Teckenspråkstolkning i timmar (SVT).

Teckenspråkstolkning	2014	2015	2016	2017
Sänt broadcast	36	43	115	366
Sänt internet	20	54	47	76
Tillgänglighet on demand	51	120	143	254
Totalt	107	217	305	696
Max tillgänglighet on demand 30%	-	-	-	147
Ny total	-	-	-	589
Krav (andel av svenskt)	88	170	248	488

Källa: SVT Public Service-redovisning 2017

Tillgänglig media

Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) arbetar med att tillgängliggöra medier och lättläst litteratur, i syfte att skapa ett samhälle där all läsning är tillgänglig för målgrupper såsom personer med intellektuell funktionsnedsättning, personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och äldre personer med läsnedsättning. Ett centralt uppdrag för MTM är att framställa, köpa in, överföra och erbjuda försäljning av punktskriftsböcker. Tabellen nedan visar att den sammanlagda summan för produktion och förvärv av titlar har minskat mellan åren 2016 och 2017. En anledning till detta menar MTM, bland annat, bero på att verktyget för internetproduktion punktskrift har varit

under utveckling och att fokus har legat på att kompetensutveckla personalen under 2017.⁶

Tabell 16. Produktion och förvärv – antal producerade och förvärvade titlar

	2015	2016	2017
Produktion talböcker	2249	2311	2222
Produktion punktskriftsböcker	921	1154	520
Produktion e-text	6	4	19
Förvärv talböcker	890	868	1017
Förvärv punktskriftsböcker	2	0	4
Förvärv e-text	20	176	0
Förvärv teckenspråkig litteratur	0	0	0
Summa produktion och förvärv	4088	4513	3782

Källa: MTM Årsredovisning 2017

⁶ Myndigheten för tillgängliga medier, Årsredovisning 2017.

Uppföljning av funktionshinderspolitiken 2018

Statistikbilaga

Myndigheten för delaktighet
Box 1210, 172 24 Sundbyberg
08-600 84 00
info@mfd.se
www.mfd.se
Nummer: 2019:3